

DJAÏLI AMADOU AMAL

DE UTÅLMODIGE
KVINDER

Roman

Oversat af

Jon Mittun Mogensen

Oversat efter : Djaili Amadou Amal, Les impatientes

© Emmanuelle Collas Editions, 2020

texte tekst

Munyal defan hayre.

"Tålmodighed kan tilberede en sten"

Fulbesk ordsprog

RAMLA

"Et hjertes tålmodighed
svarer til dets storhed."

Arabisk ordsprog

I

"Vær tålmodige, mine døtre! *Munyal!* Det er ægteskabets og livets eneste betydning. Det er den sande betydning af vores religion, af vores traditioner, af *pulaaku*. Foren det med jeres fremtidige liv. Indprent det i jeres hjerte, gentag det i jeres tanker. *Munyal*, det må I aldrig glemme!", siger min far med en alvorfuld stemme.

Med bøjet hoved overvælder følelserne mig. Mine tanter har taget Hindou og mig over i vores fars hus. Udenfor er spændingen over dobbeltbrylluppet på sit højeste. Bilerne holder der allerede. Svigerfamilierne venter utålmodigt. Børnene er overstadige på grund af den festlige stemning – de råber og danser rundt om bilerne. Vores veninder og yngre søstre står ved vores side, uvidende om vores ængstelse. De misunder os og drømmer om den dag, hvor de vil blive festens dronninger. Der er *grioter*¹ ledsaget af lutspillere og trommeslagere. De synger hyldestsange af fuld hals til ære for familien og de nye svigersønner.

Min far sidder på sin yndlingssofa. Han nipper roligt til et duftende glas te med nelliker. Hayatou og Oumarou, mine onkler, er der også sammen med nogle nære venner. Det er meningen, at disse mænd skal give os deres sidste gode råd, opremse vores fremtidige pligter for os som hustruer og derefter tage afsked med os - dog ikke uden at have givet os deres velsignelse forinden!

"*Munyal*, mine døtre, for tålmodighed er en dyd. Gud elsker de tålmodige kvinder, gentager min far, med urokkelig ro. Jeg har i dag fuldført min opgave som far over for jer. Jeg har opdraget jer, uddannet jer, og jeg betror jer i dag til nogle ansvarlige mænd! I er

---

¹ Afrikansk skjald og historiefortæller.

nu store piger - eller rettere kvinder! I er fra i dag af gift og skylder jeres ægtemænd respekt og agtelse."

Jeg sikrer mig at min frakke sidder godt på mig. Det er en overdådig *alkibbare*. Jeg sidder med min søster Hindou ved vores fars fødder på et knaldrødt tyrkisk tæppe, der står i kontrast til vores mørke kjoler. Vi er omgivet af vores tanter, der er udpeget som vores *storkamo* og indtager rollen som brudepiger. Som ved ethvert bryllup har Goggo Nenné, Goggo Diya og deres ledsagersker meget svært med at skjule deres bevægelse. Det er kun deres snøften, der bryder stilheden. Tårerne danner dybe furer på deres rynkede kinder. Uden påtaget blufærdighed fremviser de deres røde øjne. Gennem os genlever de deres eget bryllup. De var også blevet bragt hen til deres for at tage afsked og tage imod disse råd, som videregives fra generation til generation til enhver nygift kvinde.

"*Munyal*, mine piger!" siger min onkel Hayatou. Så holder han en pause, rømmer sig, inden han opremser i en alvorlig tone:

"Respekter jeres fem daglige bønner.

Læs i Koranen, så at jeres efterkommere skal velsignes.

Frygt jeres Gud.

Vær jeres mand underdanig.

Forskån jeres sind for adspredelse.

Vær en slave for ham, og han vil være jeres fange.

Vær jorden for ham, og han vil være jeres himmel.

Vær en mark for ham, og han vil være jeres regn.

Vær et sengeleje for ham, og han vil være jeres hus.

Vær ikke gnaven.

Foragt ikke en gave, giv den ikke tilbage.

Vær ikke koleriske.

Vær ikke snakkelystne.

Vær ikke uopmærksomme.

Plag ikke, forlang intet.

Vær blufærdige.

Vær taknemmelige.

Vær tålmodige.

Vær tilbageholdne.

Værdsæt ham, så at han ærer jer.

Respekter hans familie og underkast jer den, så at den understøtter jer.

Hjælp jeres mand.

Beskyt hans lykke.

Beskyt hans værdighed.

Beskyt hans appetit.

Han må aldrig sulte på grund af jeres magelighed, jeres dårlige humør endsige på grund af jeres dårlige madlavning.

Skån hans syn, hans hørelse, hans lugtesans.

Aldrig må hans øjne blive konfronteret med det, som er urent, i jeres mad eller i jeres hus.

Aldrig må hans ører høre sjofelheder eller fornærmelser, der kommer fra jeres mund.

Aldrig må hans næse lugte til det, som lugter ilde i jeres krop eller i jeres hus, han skal kun indånde parfume og røgelse."

Hans ord gror fast i min sjæl. Jeg føler mit hjerte briste, idet jeg indser, at jeg er ved at gennemleve de forudgående dages mareridt.

Indtil det sidste har jeg naivt håbet på et mirakel, der kunne forskåne mig for denne prøvelse. Et afmægtigt og stumt raseri tager

vejret fra mig. En trang til at ødelægge alt, råbe, skringe. Min søster kan ikke mere holde sine tårer tilbage og hulker. Hun er ved at kvæles. Jeg tager hendes hånd og klemmer den for at trøste hende. Over for hendes hjælpeløse tilstand føler jeg mig stærk til trods for min kval. Nu hvor jeg skilles fra hende, bliver Hindou mere dyrebar for mig.

"Aldrig må jeres forældre vide noget om det, som er ubehageligt i jeres hjem, hold jeres ægteskabelige konflikter hemmelige, dyrk ikke en modvilje mellem jeres to familier, for I vil forsone jer med hinanden, hvorimod det had, som I sår, vil vare ved," tilføjer onkel Hayatou.

Efter et øjeblik stilhed taler min far igen i den samme alvorlige og bydende tone.

"Fra nu af tilhører I hver især jeres ægtemand, og I skylder ham fuldkommen underdanighed, indstiftet af Allah. Uden hans tilladelse har I ikke lov til at forlade hjemmet, end ikke for at ile til min sygeseng! Således, og på denne ene betingelse, vil I være fuldendte hustruer!"

Onkel Oumarou, som har forholdt sig tavs indtil nu, tager over:

"Husk altid på, at for at en kvinde kan forblive tiltrækkende for sin mand ved ethvert møde, skal hun parfumere sig med sin fineste parfume, klæde sig i sit smukkeste tøj, pryde sig med sine smykker - og endnu mere! Paradiset for en kvinde er ved hendes mands fødder."

Han gør en pause som for at give os tid til at tænke over det, så vender han sig mod sin yngre bror og slutter:

"Hayatou, udfør *do'a*, fremsig bønner. Må Allah skænke dem lykke, velsigne deres nye hjem med en stor børneflokk og give dem *baraka*. Og endelig - må Allah skænke enhver far den lykke at bortgifte sin pige!

- *Amine!* svarer min far. Så henvender han sig til mine tanter. Gå nu. Bilerne venter."

Goggo Nenné puffer til mig. Med lavmælt stemme takker jeg min far, derefter mine onkler. Til deres overraskelse kaster Hindou sig grædende for fødderne af vores lamslåede far og bønfalder.

"Jeg beder dig, Baaba, hør på mig: jeg vil ikke gifte mig med ham! Jeg beder dig, lad mig blive her.

- Men hvad er det, du siger, Hindou?

- Jeg elsker ikke Moubarak! siger hun og hulker endnu mere. Jeg vil ikke gifte mig med ham."

Min far værdiger knap nok et blik til den unge teenagepige, der ligger bøjet for hans fødder. Idet han vender sig mod mig, befaler han fattet.

"Gå nu. Må Allah skænke dem lykke."

Og det er forbi. Det er så den afsked, jeg får fra min far, som jeg sandsynligvis ikke vil se igen før om et år – forudsat, at alt går på normal vis.

I dette øjeblik, til trods for den afstand, der altid har eksisteret mellem os, ville jeg godt have haft, at han havde talt til mig, at han havde sagt til mig, at han vil komme til at savne mig. Jeg håbede, at han ville forsikre mig om sin kærlighed, at han ville hviske til mig, at jeg altid vil være hans lille pige, at dette hus altid vil være mit, og at jeg stadig vil være velkommen her. Men jeg ved, at det ikke er muligt i det virkelige liv. Vi er ikke i en af de TV-sæbeoperaer, der fyldte vores teenagedrømme, og heller ikke i en af de kærlighedsromaner, som havde været vores store fryd. Vi er hverken de første eller de sidste piger, som min far og mine onkler gifter væk. Tværtimod er de mere end tilfredse med at have udført deres pligt på upåklagelig vis. Siden vores barndom har de ventet på dette øjeblik, hvor de endelig vil blive befriet for deres forpligtigelser ved at overlade os, jomfruelige, til en anden mand.

Vores tanter trækker os mod udgangen, fuldstændig tilslørede. Der er så mange kvinder, der venter på os i den store gård, at min hånd glider ud af Hindous. Jeg kan ikke sige noget til hende. Under jubelråb føres jeg allerede hen mod bilen, som venter på mig. Et sidste blik og jeg får øje på hende, grædende, fortvivlet. Hun bliver ublidt gennet ind i den anden bil.

II

Under hele køreturen følger glædestilråb mig, sådan som ritualet foreskriver. Den luksuriøse sorte Mercedes, som jeg sidder i, kører forrest fulgt af snesevis af andre biler, alle med tudende horn. Kortegeen kører en runde i byen, inden den forsvinder ind på en prægtig ejendom, der stråler med lys i mange farver. Lyden af trommer, grioternes sange, som blander sig med kvindernes hujen og de overstadige børns jubelråb, frembringer en utrolig kakofoni.

En time senere kommer min medhustru for at ønske mig velkommen. Jeg mønstrer hende bag mit slør. I modsætning til hvad jeg havde forestillet mig, er hun ikke særlig gammel. Hun er i trediveårsalderens fulde flor, med et meget smukt udseende.

Jeg ville gerne have gjort hende til en allieret, men det blik, hun retter mod mig, forbyder mig det. Hun synes at afsky mig inden overhovedet at kende mig. Hun er også omgivet af sin families kvinder, der anlægger høflige smil.

De to lejre tager mål af hinanden, udforsker hinanden i en afdæmpet duel, hvori man aner et honningsødt hykleri.

Min medhustru er pyntet som en brud. Et funklende lændeklæde, smukke fletninger, hænderne og fødderne smykket med hennatatoveringer. Men jeg mærker, at hun gør sig store anstrengelser for at bevare roen. Hendes læber fremviser et svagt smil, der ikke skjuler hendes øjnes tristesse. Det siges, at hun fik en depression ved bekendtgørelsen af brylluppet, at hun tilbragte hele dage med at græde. Hun er uden tvivl kommet til hægterne med sin

families opbakning, eller måske har hun ganske enkelt erkendt, at intet eller ingen ville kunne tale hendes mand fra dette ægteskabsprojekt, som hele byen har gjort sig lystig over.

Hendes øjne inspicerer mig og gennemborer mig. Vores blikke mødes. Og hadet, som jeg aflæser i hendes øjne, får mig til at slå mine ned.

Min ældste svigerinde, der nyder anseelse blandt de andre kvinder, henvender sig så til min medhustru:

"Min kære Safira, det er den nye hustru, din *amariya*. Hendes navn er Ramla. Det er din lillesøster, din yngre søster, din datter. Hendes familie betror hende til dig. Det er dit ansvar fra nu af at bistå hende ved at give hende dine gode råde, ved at vise hende den daglige husholdning. Det er dig, der er den første hustru, *daada-saaré*. Og som du ved, er *daada-saaré* den ansvarlige i huset, hende, der sørger for hjemmets harmoni."

"*Daada-saaré*, du vil også være den i huset, der må tåle alt. Du vil beholde din plads som *daada-saaré*, selv hvis han gifter sig med ti andre. Derfor, et eneste råd, *munyal*, vær tålmodig! For alt her er dit ansvar. Du er husets grundpille. Det er dig, der må anstrenge dig, være udholdende og imødekommende. Af denne grund skal du bestandigt udvise selvbeherskelse, *munyal*. Du, Safira, er *daada-saaré*, *jiddere-saaré*, moren, husets frue og den i huset, der må tåle alt! *Munyal, munyal...*"

Derpå vender hun sig mod mig:

"Ramla, du er nu Safiras lillesøster, hendes datter, og hun er din mor. Du skylder hende lydighed og respekt. Du skal betro dig til hende, spørge hende til råds, følge hendes anvisninger. Du er den yngre søster. Du skal ikke tage noget initiativ i forhold til den daglige husholdning uden din *daada-saarés* råd. Det er hende, der er husets frue. Du er blot hendes lillesøster. Det utaknemmelige husarbejde påhviler dig. Fuldstændig lydighed, tålmodighed over for hendes vrede, respekt! *Munyal, munyal...*"

Vi lytter i stilhed og nøjes med at nikke som tegn på enighed. Så går Safira fulgt af sin familie. Mine ledsagere bryder også op. Blot de kvinder, der ifølge traditionen er blevet valgt til at ledsage mig i ægteskabets første dage, bliver tilbage. De slår sig ned i mit nye hus, der ligger lige over for min medhustrus. Og det tilfalder Goggo Nenné æren at føre mig til brudeværelset.

Jeg er vokset op i et fulbesk hjem, der ligner alle de andre velstillede hjem i Maroua i det nordlige Cameroun. Min far, Alhadji Boubakari, udgør en del af den generation af fastboende fulbefolk², der forlod deres fædrene landsby og bosatte sig i byen, hvor de påbegyndte nye aktiviteter. I dag er han handelsmand ligesom sine brødre. Han har imidlertid beholdt en flok okser i sin fødelandsby, Danki, som han har overdraget til nogle hyrder, der endnu er knyttet til traditionen med omvandrende kvæghold. For oxen skaber fulbefolket. Og min familie afviger ikke fra reglen.

Min far er en nydelig mand, en livfuld tresårig. Værdig i enhver situation og altid ulasteligt klædt bærer han en stivet *gandoura* og en tilhørende hovedbeklædning.

Skik og brug pålægger tilbageholdenhed i relationerne mellem forældre og børn i en sådan grad, at det er umuligt at vise nogen følelser, sindsstemninger. Det er det, der forklarer, at han ikke er særlig tæt knyttet til os. Det eneste bevis, jeg har på min fars kærlighed, er det at være til. Jeg ved ikke, om min far nogensinde har båret mig i sine arme, holdt mig i hånden. Han har altid opretholdt en uoverkommelig distance til sine døtre. Og det er aldrig faldet mig ind at beklage mig over det. Sådan var det, og det kan ikke være anderledes. Det var udelukkende drengene, der kunne se min far noget oftere, komme ind i hans hus, spise med ham, og endda en gang imellem tage med ham på markedet eller i moskeen. Til gengæld kunne de ikke opholde sig inde på selve ejendommen,

---

² Fulbefolket findes i hele Vestafrika, et folk, der traditionelt lever som omvandrende hyrder.

som forblev kvindernes domæne. Det muslimske samfund bestemmer den plads, som hvert individ tildeles.

Vi er en stor familie. Min far styrer den med jernhånd. Fire hustruer har skænket ham omkring tredive børn, hvoraf de ældste, for de flestes vedkommende piger, er gift. Eftersom baaba ikke tolererer konflikter, vogter enhver af hans hustruer sig meget for at fortælle ham om de små hændelser og skænderier, der ikke kan undgå at forstyrre et hjem med flere koner. Derfor lever vores store familie i en tilsyneladende harmonisk og rolig atmosfære.

Vi bor i, hvad vi i det nordlige Cameroun kalder et familiebofællesskab. Området er omgivet af høje mure, der forhindrer uvedkommende i at se ind, og det udgør min fars domæne. Besøgende kommer ikke derind; de bliver modtaget ved indgangen i en forhal, som vi efter den fulbeske gæstfrihedstradition kalder *zawleru*. Bagved åbner der sig en meget stor plads, hvor der rejser sig flere bygninger: først min fars imponerende villa, familiens overhoved, så *hallen*, en slags søjlehal, hvor gæster modtages, og endelig hustruernes huse, hvor mænd er forment adgang. For at tale med sin mand kan en hustru kun gå gennem den medhustru, som står for tur.

Mine fem onkler bor i det samme kvarter. Således har vi ikke ét men seks familiebofællesskaber. Og hvis vi tilføjer alle børnene fra hele den samlede familie til min fars tredive, er vi let mere end firs børn. Vi piger bor med vores respektive mødre, mens vores brødre har deres egne værelser uden for mødrenes huse allerede fra præteenalderen. Og naturligvis krydser piger og drenge kun hinanden og taler knap nok med hinanden.

[...]